

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 12

JUNIE 2023

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders aangedui in die nasienriglyn, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen strafpunte vir misplaaste item). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Gee volpunte vir korrekte antwoord, tensy anders aangedui. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). LET WEL: As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die vereiste aantal antwoorde verskaf, inspekteer alle antwoorde om voordeel vir die kandidaat te gee. Strafpunte kan vir vreemde inskrywings toegepas word indien kandidate volpunte op 'n vraag verdien (maks. -2 per V).
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. LET WEL: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees, soos per kandidaat se berekening (indien geldig) of per nasienriglyn.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn kan verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek.
14. Kodes f = vreemde item; p = plasing/aanbieding

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 12 bladsye.

VRAAG 1

1.1.1

Bereken: Die wins/verlies op die inruil van die ou voertuig.	
BEWERKINGS	ANTWOORD
270 000 ✓ – 111 240 ✓ – 105 000 ✓	53 760 ✓

4

1.1.2

Bereken: Die totale waardevermindering vir die jaar.	
Waardevermindering op toerusting 923 260 – 800 900	122 360 ✓
Waardevermindering op voertuie $(1\,350\,000 - 855\,000)$ 495 000 x 20%	99 000 ✓ ☒ een deel korrek
	221 360 ☒ een deel korrek

4

LET WEL: Die bedrae hierbo bereken moet oorgeplaas word na VRAAG 1.2.1, die Staat van Omvattende Inkomste.

1.2.1 Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023

Verkope	(28 800 + 28 800) 11 724 000 ✓ + 57 600 ✓	11 781 600	☒ *	
Koste van verkope	(18 000 + 18 000) 7 327 500 ✓ + 36 000 ✓✓	(7 363 500)	☒ *	
Bruto wins	Verkope – KvV	4 418 100	☒	8
Ander inkomste		195 055	Geen punt	
Korting ontvang		32 400		
Voorsiening vir oninbare skulde-aansuiwering		2 000	✓	
Huur-inkomste	174 675 ✓ – 14 025 ✓✓	160 650	☒ *	
Bruto bedryfsinkomste	BW + And Ink	4 613 150	☒	6
Bedryfsuitgawes	BBI – Bedr.wins	(3 746 850)	☒	
Ouditfooie		180 060		
Versekering		56 920		
Verlies met verkoop van voertuig	sien 1.1.1 hierbo	53 760	☒	
Waardevermindering	sien 1.1.2 hierbo	221 360	☒	
Oninbare skulde	15 090 + 3 230	18 320	✓✓	
Salarisse en lone	982 290 ✓ + 62 930 ✓✓	1 045 220	☒ *	
Direkteursfooie	1 925 000 ✓ + 70 000 ✓✓	1 995 000	☒ *	
Werkgewersbydrae		63 620	✓	
Diverse uitgawes	balanserende syfer	112 590	☒	
Bedryfswins	WVRI – Rente I	866 300	☒	16
Rente-inkomste		120 000		
Wins voor rente-uitgawe	NWVB + Rente U	986 300	☒	
Rente-uitgawe	1 260 000 + 1 125 000 – 2 205 500	(179 500)	✓ ☒ *	
Netto wins voor belasting	242 040 x 100/30	806 800	✓✓	6
Inkomstebelasting		(242 040)		
Netto wins na belasting	NWVB – Belasting of 242 040 x 70/30	564 760	☒	36

-1 vreemde items (maks. -2)
Vir misplaaste items merk bewerkings

*een deel korrek

1.2.2 Uittreksel: Staat van Finansiële Posisie op 28 Februarie 2023

EKWITEIT EN LASTE			
GEWONE AANDEELHOUSERSEKWITEIT		5 870 750	
Gewone aandeelkapitaal	GAHE – BI	4 900 000	☒
Behoue inkomste		970 750	☒
NIE-BEDRYFSLASTE			
Verbandlening 1 125 000 – 625 000		500 000	☒ ☒ *
BEDRYFSLASTE		1 965 250	Geen punt
Handels- en ander betaalbares			
(616 500 – 105 000)	Huur Ink.	D fooie	
448 725 ☒ +	511 500 ☒ ☒ +	14 025 ☒ +	70 000 ☒
		1 044 250	☒ *
SAID: Inkomstebelasting (242 040 – 196 040)		46 000	☒ ☒
Huidige deel van lening		625 000	☒
Aandeelhouders vir dividende (410 000 – 160 000)		250 000	☒ ☒
TOTALE EKWITEIT EN LASTE		8 336 000	☒

-1 F vreemde items (maks. -2)

Merk slegs bewerkings vir misplaaste items

-1 P maks. (indien geen, of onvanpaste besonderhede)

*een deel korrek

TOTALE PUNTE**60****16**

VRAAG 2

2.1

2.1.1	Uitvloei ✓
2.1.2	Uitvloei ✓
2.1.3	Waardevermindering ✓

3

2.2.1 Behoue inkomste

Saldo op 1 Maart 2022	9 814 000 – 9 520 000	294 000 ✓✓
Netto wins na belasting		784 000
Aandele teruggekoop	85 000 x R2	(170 000) ✓☑
Gewone aandele dividende		(339 675) ☑
Interim dividende	(1 190 000 – 85 000) x 12c	132 600 ✓✓
Finale dividende		207 070
Saldo op 28 Februarie 2023		568 320 ☑

8

2.2.2 Kontantvloei staat vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2023.

Inligting word NIE in die gearseerde areas vereis NIE.

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIVITEITE	
Kontant gegenerer uit bedrywighede	
Rente betaal	
Inkomstebelasting betaal 20 020 ✓ + 336 000 ✓✓ + 9 660 ✓ Wees bewus op omgekeerde tekens en die gebruik van hakies	(365 680) ✓*
Dividend betaal 150 000 ✓ + 132 600 ✓ Wees bewus op omgekeerde tekens en die gebruik van hakies	(282 600) ✓*
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIVITEITE	
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIVITEITE bewerking	1 384 500 ✓
Opbrengs uit die uitreiking van nuwe aandele	2 479 500 ✓
Terugkoop van aandele (680 000 + 170 000) of 85 000 x R10 ✓ ✓	(850 000) ✓*
Lening terugbetaal	(245 000) ✓✓
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	105 870 ✓ KKE einde + KKE begin
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN (15 450 – 28 480)	(13 030) ✓✓
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE	92 840

18

*een deel korrek; in hakies
Indien geen hakies nie, ken punte slegs vir bewerkings toe

2.2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2023.

Vuurproefverhouding		
BEWERKINGS	ANTWOORD	
$\frac{2\ 175\ 600 - 1\ 469\ 700}{705\ 900 \checkmark} : 753\ 065 \checkmark$	$0,9 : 1 \checkmark$ een deel korrek; in die formaat x : 1	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">3</div>
% Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (OOAB)		
BEWERKINGS	ANTWOORD	
$\frac{784\ 000 \checkmark}{\frac{1}{2}(11\ 887\ 825 \checkmark + 9\ 814\ 000 \checkmark)} \times 100^*$ <p style="text-align: center;">twee punte</p> <p>LET WEL: * 100 is nie een deel korrek nie</p>	$7,2\% \checkmark$ een deel korrek en moet gemiddelde ($\frac{1}{2}$) gebruik % teken nie nodig nie	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">4</div>
Dividend per aandeel		
BEWERKINGS	ANTWOORD	
$12 \text{ sent } \checkmark + \frac{207\ 070}{1\ 380\ 500} \times 100$ <p style="text-align: center;">een deel korrek met verdeling</p>	$27 \text{ sent } \checkmark$ een deel korrek;	<div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center;">4</div>

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 3

3.1	3.1.1	C ✓
	3.1.2	D ✓
	3.1.3	A ✓

3

3.2.1 Identifiseer die maatskappy met die beter winsgewendheid finansiële aanwysers. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Wills Bpk. ✓

Indien verkeerde maatskappy geïdentifiseer, ken slegs punte toe vir relevante finansiële aanwysers (maks. 2 punte)

Finansiële aanwysers (met syfer)

% Bedryfsuitgawes op verkope – 18,3% ✓ (vergelyk met 25,5% van Rock Bpk.)

% Bedryfswins op verkope – 10,3% ✓ (vergelyk met 17,4% van Rock Bpk.)

* Winsopslag % is 'n doelbewuste besluit; ignoreer indien genoem
Maks. -1 vir oortollige addisionele finansiële aanwysers genoem.

3

3.2.2 Identifiseer en verduidelik watter maatskappy sy likiditeit meer doeltreffend bestuur. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

TWEE finansiële aanwysers van Rock Bpk. ✓✓ vergelykende syfers ✓✓
verduideliking ✓✓

Indien syfers vir Wills Bpk. getoon word, ken punte toe vir korrekte finansiële aanwysers geïdentifiseer. (maksimum 2 punte)

- Bedryfsverhouding:
Rock Bpk. is 1,5 : 1 vergeleke met Wills Bpk. van 4,2 : 1
Die bedryfsbates van Rock Bpk. is genoeg om bedryfslaste te dek /
Wills Bpk. hou te veel kontant vas in voorraad (gaar voorraad op)
- Debiteure-invorderingsperiode:
Rock Bpk. is 28 dae vergeleke met 45 dae van Wills Bpk.
Konstante invloei van kontant vanaf debiteure wat binne die
aanvaarbare kredietvoorwaardes betaal

6

3.2.3

Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid van elke maatskappy. Verskaf 'n moontlike rede waarom elke maatskappy besluit het op die beleid wat aangeneem is. Haal syfers aan.		
	Kommentaar ✓✓ (met syfers)	Verduideliking ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde
Rock Bpk.	Betaal 30% van verdienste uit as dividende / Behou 70% van verdienste	Die maatskappy het meer wins behou om op groei / uitbreiding / langtermyn volhoubaarheid van die besigheid te fokus.
Wills Bpk.	Betaal 76% van verdienste uit as dividende / Behou 24% van verdienste	Die maatskappy wil aandeelhouers gelukkig hou om die aandag van swak prestasie van die maatskappy af te lei.

6

3.2.4

<p>Die direkteure van Wills Bpk. het besluit om die lening gedurende die huidige finansiële jaar te verhoog. Verduidelik of dit 'n goeie besluit was of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.</p> <p>Aanwyser en syfer : Skuld/ekwiteit-verhouding is 0,6 : 1 ✓</p> <p>Aanwyser en syfer : % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend is 9,5% ✓</p> <p>Verduideliking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Die maatskappy is hoog-gerat / hoë finansiële risiko / maak te veel staat op geleende kapitaal ✓✓ • Die maatskappy is negatief gerat / OOTKA is laer as die rentekoers van 11% / maak nie effektief gebruik van lening om wins te genereer nie ✓✓

6

3.2.5

Die aandeelhouers van Rock Bpk. is tevrede met die markprys van hul aandeel, terwyl die aandeelhouers van Wills Bpk. nie tevrede is nie. Verduidelik deur 'n finansiële aanwyser vir ELKE maatskappy aan te haal.

ROCK BPK.
Vergelyking van
MP met NBW ✓ ✓
Syfers ✓

Markprys per aandeel van 838c is hoër as die netto batewaarde van 784c / Markprys per aandeel is 54c hoër as die NBW.

WILLS BPK.
Vergelyking van
MP met NBW ✓ ✓
Syfers ✓

Markprys per aandeel van 515c is laer as die netto batewaarde van 652c / Markprys per aandeel is 137c laer as die NBW.

6

3.2.6

Bereken die % persentasie aandeelhouding van die Mentoor-familie indien hulle hierdie aandeel koop.

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{808\,000 + 180\,000}{1\,900\,000} \times \frac{100}{1}$ <p>(1 600 000 + 300 000)</p>	<p>52% ✓ ✓ % teken nie nodig nie</p>

2

As 'n aandeelhouer, hoekom sou jy bekommerd wees oor die belangstelling deur die Mentoor-familie? Verskaf DRIE punte.

Enige DRIE geldige en afsonderlike punte ✓ ✓ ✓

LET WEL:

Die familie was die meerderheid aandeelhouers gedurende die afgelope boekjaar en die meeste van die finansiële aanwysers was nie bemoedigend nie.

- Hulle beheer oor groot besluite / Invloed oor besluite het die maatskappy nie veel bevoordeel nie, bv.
Die maatskappy moes fondse vir uitbreiding behou het, maar betaal 76% as dividende. / Die maatskappy het 76% van verdienste betaal om aandeelhouers gelukkig te hou vir swak prestasie.
- Hul vorige ervaring in die leiding van die maatskappy: hul vaardighede en kennis.
- Die effek op die toekoms van die maatskappy bv. Verloor van aandeelhouers / nuwe beleggers lok / moontlikheid van onstabieleit.

3

TOTALE PUNTE

35

VRAAG 4

4.1.1

Identifiseer die tipe ouditverslag in die uittreksel hierbo en gee 'n rede vir jou antwoord.

Tipe verslag: Ongekwalfiseerde verslag ✓

Rede: EEN geldige rede ✓

- Geen probleme met inligting oor die finansiële state gevind nie
- Finansiële state “stel die finansiële posisie van die maatskappy billik voor”.
- Dit is 'n skoon (goeie) verslag ‘in alle wesenlike opsigte’.

2

4.1.2

Verduidelik die effek van hierdie tipe verslag vir die beeld van die maatskappy. Gee EEN punt.

EEN geldige punt ✓✓ deelpunte vir gedeeltelike / onvolledige / onduidelike antwoorde

- Dit sal 'n positiewe impak op die aandeelprys / vraag na aandele hê
- Potensiële beleggers sal belangstel om aandele te koop
- Direkteure wat aangestel is, is betroubaar; aandeelhouers is vol vertrouwe in hul vermoë om goeie bestuur voort te sit.
- Werknemers en ander rolspelers sal erken dat goeie interne beheermaatreëls toegepas word en sal voortgaan om dit te handhaaf.

2

4.2.1

Verskaf TWEE moontlike redes waarom die HUB beboet is, en nie die maatskappy nie.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Is die hoogste uitvoerende beampete van die maatskappy.
- Lei maatskappy se praktyke en prosedures.
- Hou toesig oor maatskappy bedrywighede.
- Kommunikeer tussen direksie en ander uitvoerende beamptes.
- Neem belangrike besluite, wat die maatskappy se beeld beïnvloed.

4

4.2.2

Verskaf TWEE punte waarom die JSE hierdie aksie geneem het.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Hulle sal nie die publiek mislei nie aangesien dit hul rol is om te verseker dat gesonde sakebestuurspraktyke in plek is / wil nie twyfel oor hul bedrywighede skep nie.
- Sal enige regstappe teen die JSE wil vermy vir misleiding van aandeelhouders / Reputasie van JSE kan bevraagteken word.
- JSE is 'n noodsaaklike organisasie in die fasilitering van kapitaalfondse wat die ekonomie stimuleer / lei tot werkskepping / publiek maak staat op geloofwaardige inligting
- JSE ding mee met internasionale aandelemarkte / moet hul aktiwiteite bewaak / verseker dat reëls en regulasies nagekom word.

4

4.2.3

Identifiseer EEN ander party (belanghebbende) wat ook aanspreeklik gehou kan word om hierdie situasie toe te laat. Verskaf 'n rede.

EEN geldige party ✓ Rede ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Direksie: Speel 'n toesighoudende rol / kyk na korporatiewe aktiwiteite en assessee prestasie / kyk na aandeelhoudersbelange.
- HFB (Hoof finansiële beampte): Bestuur die finansiële aksies van die maatskappy / oorsien alle aspekte van sy finansiële sukses.
- Oudit- en risikokomitee: Monitering van die finansiële verslagdoeningsprosesse / die nakomingsprosesse / die prestasie van ouditeure / oorsien van die ouditprogram.

3

TOTALE PUNTE	15
---------------------	-----------

TOTAAL: 150